

Dkt. George Payton, Tafsiri ya Biblia, Kipindi cha 13, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Sehemu ya 2, Mifano ya Usemi

© 2024 George Payton na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. George Payton na mafundisho yake kuhusu tafsiri ya Biblia. Huu ni kipindi cha 13, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Sehemu ya 2, Mifano ya Usemi.

Tunaendelea na majadiliano yetu kuhusu changamoto za tafsiri na changamoto za uhamishaji wa tafsiri, na tunaendelea katika mshipa huu wa changamoto za lugha au changamoto za lugha, mambo ambayo ni magumu kutafsiri kwa sababu za lugha.

Wakati huu, tutazungumzia kuhusu mifano ya usemi. Tulizungumzia nahau, ambazo ni lugha ya mfano, na sasa tunazungumzia mifano mingine ya usemi na aina nyingine za lugha ya mfano ambazo husababisha changamoto kwa watafsiri kwa sababu ya asili ya hisia zao zisizo za kawaida. Kwa hivyo, unawezaje kujua mambo haya ni nini? Kwa hivyo, tutafanya hivyo.

Kwa hivyo, tunaanza na sitiari na mifano. Sitiari na mifano ni aina za lugha ya mfano. Sijui tamaduni nyingi, labda hata zote, zina sitiari wanazotumia, au sitiari na mifano.

Picha hapo, bahari yenye dhoruba, ilikuwa fahali mwenye hasira kali, ambayo ni sitiari. Takwimu hizi zote mbili ni aina za ulinganisho. Na hivyo bahari yenye dhoruba inalinganishwa na fahali mwenye hasira kali.

Sitiari ni ulinganisho usio na maana wa vitu viwili. Sio kwamba vitu hivi viwili ndivyo vilivyo; haisemi waziwazi kwamba kitu hiki kinalinganishwa na kitu hicho. Kwa hivyo, ni ulinganisho usio na maana, ilhali mithali ni ulinganisho wa moja kwa moja.

Na mithali hutumia kama au kama. Kwa hivyo, watasema hii ni kama hii, au hii ni kama hiyo—baadhi ya fasili za sitiari.

Sitiari ni usemi unaopatikana mara nyingi katika fasihi unaoelezea mtu au kitu kwa kurejelea kitu kingine kinachochukuliwa kuwa na sifa zinazofanana na mtu au kitu hicho. Ufafanuzi mwingine ni neno au kifungu cha maneno kinachotumika kuelezea kitu au mtu kwa njia tofauti na matumizi yake ya kawaida, ili kuonyesha kwamba vitu hivyo viwili vina sifa zinazofanana na kufanya maelezo yawe na nguvu zaidi. Unapolinganisha A na B, hasa kwa sitiari, si kwamba kila kitu kinafanana, lakini kuna baadhi ya sehemu zinazofanana.

Na katika kuzungumzia fremu za kisemantiki, fremu hizi za marejeleo katika utambuzi wetu na katika uelewa wetu wa ulimwengu na lugha yetu, ungekuwa na kitu kinachoelezewa, katika hali hiyo, bahari, na kisha ulikuwa na ng'ombe mkali. Hizo ziko katika fremu mbili tofauti kabisa. Na kwa hivyo, unalinganisha vitu katika kategoria hizi za kisemantiki, na kwa njia zingine, ni jambo la ajabu kufanya, lakini linafanya kazi kwa sababu kuna sehemu zinazofanana.

Kwa hivyo, kumbuka kwamba, haya ni mambo mawili yanayolinganishwa ambayo hayako katika kundi moja au fremu moja ya marejeleo. Mifano ya sitiari kwa Kiingereza. Chumba cha John ni zizi la nguruwe.

Wanangu, walipokuwa shule ya upili, hii iliwaonyesha. Kwa hivyo, ikoje kama zizi la nguruwe? Labda fujo, hakika na wavulana wa ujana, yenye harufu mbaya. Ndiyo.

Watoto walikuwa malaika leo. Mke wangu aliwatazama wajukuu zetu wawili. Alirudi nyumbani jana na kusema wavulana hao walikuwa malaika leo. Inamaanisha nini? Mzuri, mkarimu, rahisi kuelewana, mwenye tabia nzuri, na kwa hivyo walikuwa wazuri sana, alikuwa na mwingiliano mzuri nao.

Sawa. Jane ni ensaiklopedia ya kutembea, kumaanisha anajua mambo mengi, na pengine angefanya vizuri sana kwenye Jeopardy kwa sababu ana ujuzi huu wote wa nasibu. Sawa.

Jamaa ni tofali, jambo ambalo ni kinyume kabisa cha Jane. Jamaa ni tofali. Inamaanisha yeye ni nini? Mwenye kichwa kizito.

Haelewi vitu. Hana ufahamu. Mambo hayo yote, jamaa huyo ni mbovu.

Susan ni mtu wa usiku, kumaanisha kwamba hukaa macho hadi usiku, na labda watu wengi wanaweza kufanya hivyo leo. Kaa macho na ucheze michezo, michezo ya video, chochote kile, badala ya kuwa mtu wa asubuhi.

Inaonekana kuna aina mbili za watu duniani: watu wa asubuhi na watu wa usiku. Nadhani nilikuwa mmoja wao, na sasa mimi ndiye mwingine. Sawa, kwa hivyo hizi ni picha za maneno, na zinaibua mambo halisi, kama vile matofali, ensaiklopedia, na vizimba vya nguruwe.

Haya ni mambo ambayo sote tunayajua, na haya ndiyo yanayoyafanya yawe wazi zaidi na yenye athari: yanaleta jambo hili akilini. Kwa hivyo, ninaposema chumba cha mvulana ni zizi la nguruwe, unacheka kidogo. Unajua haswa ninachozungumzia.

Na hivyo, ni njia ya kufupisha lugha na kuifanya iwe fupi na tamu. Inaongeza utajiri wa lugha. Baadhi ya mifano ya mithali katika Kiingereza.

Kipofu kama popo. Sasa, sote tunajua kwamba popo si vipofu kweli, lakini ndivyo ilivyo. Inamaanisha kwamba mtu huyo ana macho hafifu sana, ana shughuli nyingi kama nyuki, ana shughuli nyingi sana, safi kama matope.

Kama kitu kama Mungu alivyosema, Mungu alikuwa akijaribu kunielezea jambo, naye alikuwa wazi kama matope. Sikuweza kuelewa alichokuwa akijaribu kusema. Anakimbia kama upepo.

Huu ulikuwa msemu uliotoka katika filamu ya Chariots of Fire, ambayo inamzungumzia Eric Liddell, anayekimbia kama upepo. Anakimbia haraka sana. Anakula kama farasi.

Tena, wana wa kiume vijana. Unawalisha, na saa moja baadaye, wanakula vitafunio jikoni, na kisha... Kwa hivyo, kula kama farasi kunamaanisha wanakula sana. Hulala kama mtoto mchanga.

Watoto wachanga ni kama, watalala popote, na watalala tu, isipokuwa unapojaribu kupata usingizi usiku, na wanaamka, na wanasumbuka. Kisha, hilo hulala kama sitiari ya mtoto au tashbihi inavyoharibika. Sawa, ya mwisho.

Polepole kama molasi, au polepole kama molasi mwezi Januari. Polepole sana. Molasi ni nene, na inapopoa, huwa mbaya zaidi.

Na, kutoka kwa filamu ya Forrest Gump, maisha ni kama sanduku la chokoleti. Kwa hivyo, tukiangalia sitiari na mifano hii, kila moja ina sehemu tatu, na moja ya sehemu ni kwamba una kitu kinachozungumziwa, na kwa kawaida hutajwa kwanza. Kwa hivyo, katika hali hii, picha niliyokuonyesha, bahari, itakuwa mada, bahari inayowaka.

Kisha, una kitu ambacho kinalinganishwa nacho, mfano, na hicho kingekuwa fahali mkali. Bahari na fahali mkali. Na kisha, unafikiri, vitu hivi vinafananaje? Vina uhusiano gani? Na hiyo ndiyo hoja ya kufanana.

Kwa hivyo, kila moja ina sehemu hizi tatu, na tunapofanya ufafanuzi wetu, tunajaribu kugawanya sehemu hizi tatu za mithali katika Biblia, au sitiari katika Biblia. Na kisha, tunajaribu kusema, sawa, je, hii inawasiliana moja kwa moja kama ilivyo katika lugha hii nyingine? Wakati mwingine, hawatakuwa na usemi huo, lakini unaeleweka kwao. Kwa hivyo, wanaelewa.

Na kwa hivyo, inaweza kuwa ya ajabu mwanzoni, lakini endelea, ndio, tunaelewa hilo, na halisikiki vibaya sana. Na kwa hivyo, wakati mwingine unaweza kuichukua moja kwa moja na kusema neno kwa neno, na tutakuwa na mifano ya hilo. Wakati mwingine, hoja ya kufanana si dhahiri.

Wakati mwingine, haionekani, na ikiwa hatujui inamaanisha nini, ikiwa hatuwezi kuifafanua, basi labda tunapaswa kuisema kihalisi na kujaribu kuweka aina fulani ya tanbihi. Hilo wakati mwingine ndilo bora zaidi tunaloweza kufanya. Kwa hivyo, tunapofanya tafsiri, wakati mwingine, kufunga ni vizuri kadri inavyokuwa.

Wakati mwingine, tunaweza kukaribia au kukaribia kwa usahihi. Nyakati nyingine, hatuwezi, na wakati mwingine, tunapaswa tu kutokuwa wazi kwa sababu maandishi hayaeleweki kwa asili, na tunapaswa kuyatafsiri kihalisi na kutumaini kwamba Bwana anaweza kuwaelimisha na kuwasaidia watu kuelewa maana ya maandishi. Na hilo halihusiani tu na sitiari na mifano.

Hilo halihusiani tu na lugha ya mfano kama nahau. Kuna sehemu nyingi katika maandishi ambapo hatujui maana yake. Na kwa hivyo, tukijaribu kuyatamka kwa njia fulani, basi tunaingia katika eneo la asili.

Kwa hivyo, hilo linaturudisha kwenye, hebu tuendelee na umbo kama lilivyo, tuendelee na maneno, na tunatafsiri maneno, na tunatumaini, maelezo fulani mazuri yatamsaidia msomaji kujua kinachoendelea. Sawa, kwa hivyo Eric Little anakimbia kama upepo, kama upepo ni tashbihi. Kwa hivyo, Eric ndiye mada, kama upepo, au upepo ni ulinganisho au kielelezo, na kisha vyote viwili ni vya kasi.

Hilo ni dhahiri kabisa. Hapa kuna mifano na mifano kutoka katika Biblia. Yeye ni kama mti uliopandwa kando ya vijito vya maji, kutoka Zaburi 1. Yeye ndiye asiyesimama katika baraza la waovu, wala haketi katika kiti cha wenye dhihaka, au chochote kile, mambo hayo yote.

Lakini anafurahia sheria ya Bwana, naye huitafakari mchana na usiku. Mstari wa 1 na 2, kisha mstari wa 3 ni mstari huu. Kwa hivyo, yukoje kama kijito? Au yukoje kama mti uliopandwa kando ya kijito? Sawa, kwa hivyo mada ni mtu.

Mfano ni mti unaokua karibu na kijito, na sehemu inayofanana inastawi. Kuna chanzo cha maji kisichobadilika. Mizizi ya mti hushuka hadi kwenye chanzo cha maji cha chini ya ardhi cha kijito hicho au mto, na kwa sababu hiyo, huwa kijani kila wakati.

Sasa, tulifanya kazi Afrika Mashariki, katika nchi ya Kenya, na Kenya ni jangwa kwa 70%. 30% ya ardhi inayofaa kwa kilimo na tuliishi katika kijiji hiki kusini-mashariki mwa Nairobi, na kulikuwa na joto na ukame wakati wote. Kwa hivyo, tulikuwa na misimu mitatu: joto, joto zaidi, na joto zaidi.

Na ni mkavu tu huko nje, na nakumbuka nikiruka kutoka Nairobi hadi kijijini kwetu, na unaangalia chini, na unaona utepe huu wa kijani ukipitia jangwani, na utepe huo wa kijani ni mstari wa miti, na iko pande zote mbili za kitanda hiki kikavu cha kijito. Ni kitanda kikavu cha kijito, lakini miti hiyo imeingia kwenye maji ya chini ya ardhi, na hiyo huwa kijani kila wakati. Hiyo ndiyo picha hii.

Na ninapofikiria hili, huwa nafikiria hilo kila wakati. Sasa, je, ni miti ya matunda au chochote kile? Haihitaji kuwa mti wa matunda, lakini ukweli ni kwamba, hutumika kama chanzo cha kudumu, na hilo husababisha kustawi, kukua na afya njema, na kukua vizuri. Kwa hivyo, huo ndio mfano unaotumika hapa.

Yeye ni kama mti. Isaya 53:6, sisi sote kama kondoo tumepotea. Mada ni ipi, kielelezo ni nini, na maana ya kufanana ni ipi? Fikiria hilo kwa dakika moja.

Ni wazi kwamba sisi ndio mada kuu. Sisi, kama wanadamu, nasi tunalinganishwa na kondoo. Kwa hivyo, kondoo ndiye mfano na amepotea.

Tumepotea kwa maana gani? Mahali tulipoishi Kenya, katika jangwa lenye joto na ukame, palikaliwa na watu wa Orma ambao tulifanya kazi nao. Wanafuga ng'ombe, na kisha mbuzi, na kondoo. Na kwa hivyo, kila siku, tungewaona ng'ombe, mbuzi, na kondoo.

Na kondoo ni wajinga. Hawajui, nao watakimbia. Na kisha unapaswa kuwafukuza, na kuwarudisha, na huyu atakimbia.

Na kwa hivyo, inakubidi uende na kuwafukuza tena. Wana tabia ya kukimbia kutoka kwenye kundi au kupotea tu. Na wavulana hawa wanaowachunga kwa kawaida huwa na wavulana wawili au watatu ambao hupeleka kundi la kondoo nje kwa ajili ya malisho na kisha huwarudisha kondoo mwisho wa siku.

Kwa sababu mtu mmoja hawezi kufanya yote kwa sababu kila mara hukimbia mahali fulani. Na mfano huo wa kondoo aliyepotea ambao ni kamili kwa kundi la watu ambao ni wachungaji wa kondoo. Wanaelewa hili.

Sasa, sisi ambao si wachungaji wa kondoo, au ukienda Papua New Guinea, na hata hawajui kondoo ni nini, basi hii inatoa changamoto ya kuelezea sitiari hii na kuwapa wazo la wazo hili lisilojulikana la kondoo. Lakini jambo zima ni rahisi kuzurura. Kama vile wimbo ule wa zamani, ni rahisi kuzurura, Bwana, nahisi.

Nina mwelekeo wa kumwacha ninayempenda. Hicho ndicho mstari huu unazungumzia. Kwa hivyo, tunapoangalia hilo, tunafikiri, oh ndio, naelewa.

Unapotoka katika aina hiyo ya utamaduni wa kilimo, basi una maana zaidi kwako. Lakini hata kama hatutoki katika utamaduni wa kilimo, bado tunaweza kuupata. Bwana ndiye mwamba wangu.

Sio wazi. Jambo la kufanana halipo. Lakini unaposoma Zaburi, inasema Bwana ndiye mwamba wetu.

Bwana ndiye ngome yetu. Bwana ndiye mnara wetu imara. Maneno hayo yote ni mahali pa usalama.

Kwa hivyo, unapokuwa jangwani, na kuna mchanga, kuna kutembea kwa urahisi unapoendelea. Mwamba unamaanisha kuwa ni imara. Ni imara. Na unapoenda huko, basi unakuwa imara, imara, na salama, pamoja na mambo mengine kuhusu ngome na mnara imara.

Kwa hivyo, kuna usalama na usalama hapo. Mstari maarufu, Zaburi 119, 105, neno lako ni taa ya miguu yangu na mwanga wa njia yangu. Tena, tunapata maana ya kufanana kwa sababu tunajua mada, na tunajua mfano, na tunajua nuru inatufanyia nini.

Anatuongoza, anatuonyesha njia ya kwenda, anatuonyesha wapi pa kwenda, na anatuonyesha wapi pa kwenda. Kwa hivyo, kama kondoo wanaopotea, hatufanyi hivyo. Kwa nini? Tuna neno la Mungu la kutuweka kwenye njia.

Kwa hivyo, neno lako ni taa ya miguu yangu na mwanga wa njia yangu. Ninaweza kutembea kwa ujasiri zaidi kwa sababu najua pa kwenda kwa sababu neno la Mungu linaniongoza kupitia hilo. Kwa hivyo, ni mwongozo, ni mwanga, mambo hayo yote.

Sio lazima iwe sehemu moja tu ya kufanana; kunaweza kuwa na kadhaa. Kama wanadamu, akili zetu zinaweza kujaza mapengo hayo. Ubongo wetu unajua kile ambacho mwanga hutufanyia.

Na kwa hivyo, hata mtu ambaye hana hii katika lugha yake, nahau hii maalum, au usemi huu maalum, bado anaweza kuielewa. Na kwa hivyo, linapokuja suala la kutafsiri, tutazungumzia jinsi ya kutafsiri, lakini hatutaki kuweka mambo wazi sana kwa sababu hiyo huharibu picha. Hiyo kisha huharibu taswira ya usemi.

Kwa hivyo, tunawezaje kutafsiri mambo haya? Naam, wakati mwingine mambo ya kulinganisha hayajaelezwa waziwazi, kama tulivyosema; Bwana, mwamba wangu si wazi; taa ya miguu yangu si waziwazi. Katika Mwanzo 15, Mungu anamwambia Ibrahimu, Mimi ni ngao yako. Watu tunaofanya nao kazi, watu wa Ormah, wachungaji wa ng'ombe, kondoo na mbuzi, unajua nini? Wanajua hasa ngao ni nini kwa sababu kuna wanyama wa porini huko nje.

Tulikuwa kijijini hapo mara moja, na hatukusikia chochote usiku. Asubuhi iliyofuata, simba alikuwa ameingia kijijini, karibu na vibanda, na akamshambulia punda usiku. Nao wakaangalia ardhini, na wakasema, ndio, hapa ndipo simba alipokuwa.

Ilikuwa pale pale, na nyumba iko pale pale. Kwa hivyo, kuna hatari, na kuna hatari kutoka kwa wanyama wa porini, fisi, simba, vitu kama hivyo. Pia kuna hatari kutoka kwa maadui na watu wanaokuja kuiba wanyama wako.

Na kwa hivyo, kundi moja la kikabila linalofanya kazi ya uchungaji litashambulia kundi lingine la kikabila linalofanya kazi ya uchungaji. Na kwa hivyo, lazima uweze kuwalinda kondoo wako, na pia lazima uende. Ikiwa kondoo wako, mbuzi wako, na ng'ombe wako wameibiwa, basi lazima uende ukawarudishe. Na katika kwenda na kuwarudisha, nadhani nini? Kuna mapigano, na kutakuwa na vita vinavyohusisha ngao.

Na kwa hivyo, wanaelewa hili kikamilifu, hatukulazimika kugusa hili hata kidogo. Mimi ndiye ngao yako. Tunayo nyingine.

Kwa hivyo, je, inaonekana katika muktadha? Mara nyingi, ndiyo. Je, inaeleweka katika lugha nyingine? Wakati mwingine inaonekana, na wakati mwingine haina maana. Kwa hivyo, tuna njia kadhaa za kuepuka hilo.

Kwa hivyo, ikiwa hoja ya kulinganisha, au samahani, hoja ya kufanana, si dhahiri, tuna angalau chaguo kadhaa. Jambo moja ni kwamba, ikiwa ni sitiari, basi unaweza kuibadilisha kuwa sitiari. Mimi ni kama ngao kwako, badala ya mimi kuwa ngao yako.

Mimi ni kama ngao. Bwana ndiye mchungaji wangu. Hiyo ni sitiari nyingine.

Mimi ni kama mchungaji kwako, labda ingekuwa njia ya kusema hivyo. Na ikiwa bado haijulikani wazi, unaweza kusema kufanana kwake waziwazi: Ninakulinda kama ngao. Kwa sababu tena, tunataka mawasiliano yatokee, tunataka waelewe, na tunataka kuyaacha yakiwa sawa iwezekanavyo, lakini wakati mwingine mambo haya huongezwa, na je, tunaongeza taarifa kwenye maandishi? Hapana.

Tunaongeza uwazi kwa kujenga daraja ili kutoka kwa utamaduni wa kibiblia hadi lugha hii nyingine, tunajenga daraja hilo kwa kujaza taarifa kidogo iliyofichwa na kudokezwa lakini bado ipo. Kwa hivyo, hizo ni chaguzi mbili za nini cha kufanya ikiwa haina maana katika lugha nyingine. Chaguo jingine ni kuchambua taswira ya neno, na kusema tu, Nitaendelea kukulinda.

Tunapendelea kuweka taswira ya maneno hapo, lakini wakati mwingine huwezi. Hatuna chaguo hilo. Ikiwa halieleweki kabisa katika lugha hii nyingine, na inawezekana kuifafanua, basi angalau tujaribu.

Sawa, wakati mwingine hoja ya kufanana si dhahiri, au wakati mwingine huachwa kabisa. Mithali 11:22, kama pete ya dhahabu katika pua ya nguruwe, ni mwanamke mrembo asiye na busara. Nimewaangalia watoa maoni kadhaa, na wote wanafikiri kitu tofauti.

Hili ni mojawapo ya mambo ambayo pengine, ikiwa ningelazimika kutafsiri Mithali, ningesita sana kujaribu kuongeza chochote kwenye hilo. Tena, ikiwa hatuwezi kuwa na uhakika inamaanisha nini. Tunajua ulinzi wa ngao wa Mungu.

Hilo lina mantiki. Hili lina utata fulani, kiasi kwamba sina uhakika kama naweza kusema kwa ujasiri jinsi ningetafsiri. Kwa hivyo, tunahitaji kuwa waangalifu.

Nitawafanya ninyi wavuvi wa watu. Huu ni mstari mgumu sana kuutafsiri. Wanafunzi watakuwaje kama wavuvi? Kwanza kabisa, wao ni wavuvi, lakini watakwendaje kuvua watu, na hilo linaonekanaje? Kwa hivyo, watu wamejaribu kusema, Nitakufanya ukusanye watu, ukusanye watu, kama mvuvi anavyokusanya samaki, au kitu kama hicho.

Kwa hivyo, kukusanyika, au kukusanyika kama mvuvi anavyokusanya samaki. Swali ni, kwa nini unawakusanya? Na kwa hivyo, kwa lugha moja, walisema, inamaanisha nini Yesu alipowaambia, Nitawakusanya, Nitawafanya mkusanye watu? Walijaribu kusema hivyo.

Na watu hawa walifikiri, na wakasema, je, wanawakamata? Je, wanawakamata? Je, wanawateka nyara? Inamaanisha nini kukamata watu? Ndiyo, hiyo ni ngumu. Si rahisi. Herode, mbweha huyo.

Hii inatoka katika Luka 13. Yuko Yerusalemu. Mafarisayo wanamjia Yesu, na wanasema, hujui kwamba Herode anakutafuta? Huna haja ya kuwa mwangalifu? Na anaenda, anamwambia mbweha huyo, Nina kazi ya kufanya, na nitafanya hivyo hadi kazi hiyo itakapokamilika.

Sasa, tunafikiria nini tunapomfikiria mbweha? Tuna hadithi za kitamaduni kuhusu mbweha mwerevu. Mbweha huwatumia wengine vibaya. Anawadanganya.

Kwa kawaida, huchukua kitu kutoka kwao, kama vile chakula, au pesa, au mbweha akiwa amebeba mnyama mgongoni. Na kisha, wanaogelea kuvuka kijito. Wanafika kando, na mbweha anamla mnyama huyo.

Na anasema, samahani, mimi ni mbweha. Hivyo ndivyo ninavyofanya. Na kwa hivyo, aliahidi kwamba hatamla jamaa huyo, na wakaishia kumla.

Kwa hivyo, hivi ndivyo tunavyopata katika picha yetu ya mbweha ni nini. Je, hiyo inafaa muktadha huu? Nina shida kujua jinsi inavyofaa muktadha huo. Kwa sababu kusema mtu ni mwerevu na mjanja kunamaanisha ana aina fulani ya akili hapo.

Kwa hivyo, niliangalia katika maoni, na hata nilizungumza na msomi mashuhuri wa Kiebrania, Dkt. Randall Booth, na katika utamaduni wa Kiebrania, mbweha ni kitu kidogo, kitu kisicho na umuhimu, kitu ambacho si muhimu sana. Ukifikiria Agano la

Kale, Ezra na Nehemia waliporudi, walikuwa wakijenga upya ukuta kuzunguka Yerusalemu. Na watu wa eneo hilo walikuwa wakijaribu kuwazuia.

Nao wangekuja na kuwatukana na kuwatukana kwa maneno. Nao wakasema, kama mbweha angekimbia juu ya kitu hicho, kitu hicho kingeanguka. Kimejengwa vibaya sana.

Kidogo na kisicho na umuhimu kinaonekana kuendana vyema zaidi na muktadha huu. Yesu anasema sijali Herode anataka kufanya nini. Ninafanya ninachofanya.

Nimeitwa na Mungu kufanya hivi, na nitafanya hivyo hadi kazi yangu itakapokamilika. Kwa hivyo, hilo linaweza kufaa. Na tunachohitaji kufanya ni kuwa waangalifu kwamba hatuwezi kuweka mtazamo wetu wa ulinganisho huu kutoka kwa utamaduni wetu kwenye utamaduni wa kibiblia, kwenye muktadha wa kibiblia.

Kwa sababu tunaweza kukosea. Na hakika, ikiwa watu wanafikiri, vema, anafanya werevu hapa, hiyo inaweza kuwa si maana tunayotaka. Na kwa hivyo, tunapaswa kutumia maoni.

Tunapaswa kutumia rasilimali zingine na kamusi za Biblia, kwa sababu tunataka kujua dhana yao ya kitamaduni ilikuwa nini, na kisha tunahamisha dhana hiyo ya kitamaduni. Kwa hivyo, je, ninapendekeza kubadilisha neno mbweha? Hapana, kwa sababu Yesu alisema neno mbweha. Hata hivyo, tanbihi nzuri, Yesu alimaanisha kwamba Herode alikuwa mdogo na asiye na umuhimu, au kitu kama hicho, au wasomi wengi wanaamini, au wengi, au kitu kama hicho.

Unajaribu kueleza maelezo ya chini ya video, na unadhani, samahani, ni nini? Kwa sababu nahakikisha ukiwauliza Wamarekani 10 inamaanisha nini, angalau asilimia 50, kama si zaidi, wangesema, oh, yeye ni, anasema kwamba ni mjanja na mwerevu. Sawa. Kwa hivyo, tunahitaji tu kufanya kazi zetu za nyumbani.

Tunahitaji kuwa wa kina katika utafiti wetu wa vifungu vya Biblia, hasa vifungu tunavyovifahamu zaidi. Tunapaswa kuangalia mara mbili na kuuliza kama tulivitafsiri kwa usahihi. Ukishavitafsiri kwa usahihi, hapo ndipo unaposema, sawa, sasa tunajua maana yake, hebu tuhamishie maana hiyo kwenye lugha lengwa, maandishi yaliyotafsiriwa. Na kama tulivyosema, kwa gharama yoyote ile, jaribu kuweka kielelezo hicho, jaribu kuweka taswira hiyo ya neno ikiwa sawa, kwa sababu kwa kweli haiongezi tu uwazi, bali inaongeza uelewa zaidi, na kwamba uelewa zaidi unaweza kusababisha athari kubwa zaidi.

Lakini kama tulivyosema, wakati mwingine hatutaki kufanya hivyo, kwa sababu basi hilo lingeharibu taswira ya neno. Kwa hivyo, tukisema, Mungu ndiye ngao yangu, tunataka kuiacha. Mungu ndiye ngao yangu. Hatutaki kusema Mungu ni kama ngao kwangu, kwa maana ananilinda.

Uzuri wa taswira hiyo fupi na tamu hupotea, na kwa hivyo tunapaswa kuweka kanuni zetu tunazotumia kufanya kazi ya tafsiri, ili kupata usawa hapo, kwa sababu hatutaki sentensi yenye sauti hafifu. Hatutaki ulinganisho wenye sauti hafifu. Tunataka iwe tamu, yenye mtiririko, na fupi kwa sababu mwandishi wa Biblia labda angeweza kusema kwa njia yoyote ile waliyotaka, na wakachagua kutumia taswira hii.

Kwa hivyo, tunajaribu pia . Sawa, hapa kuna mifano mingine ya usemi au lugha ya mfano. Euphemisms.

Kwa hivyo, euphemism ni nini? Tunatumia euphemism ili kulainisha usemi. Tunatumia euphemism ili kuepuka kukera. Tunatumia euphemism ili kuepuka kukosa heshima, na hili ni jambo muhimu zaidi katika tamaduni nyingi za ana kwa ana, na tamaduni kutoka ulimwengu usio wa Magharibi.

Wana hisia kali zaidi za ustahifu kuliko sisi hapa Marekani. Kwa kweli, hapa Marekani, ningesema ustahifu umetoweka kitambo, na watu huzungumzia mambo machafu zaidi kwenye televisheni mbele ya watu wengine. Sawa, kwa hivyo hatuwezi kufanya hivyo katika Biblia, na kanuni ya kidole gumba ni kwamba napenda kuwauliza watafsiri tunapozungumzia jambo fulani katika Biblia au kitu fulani, kama vile ikiwa ni tashfa katika Biblia, au inaweza kuwa kitu kingine katika Biblia kinachosemwa kwa njia iliyo wazi, kwamba watu wa eneo hilo wanasema, oh, hatuwezi kufanya hivyo. Hatuwezi kusema hivyo.

Kwa nini? Kwa sababu ni jambo la kukera. Kwa hivyo, kanuni ya msingi ni hii. Je, unaweza kusoma tafsiri hii ambayo umeitengeneza kwa ajili ya bibi yako? Je, ungeona aibu kuisoma kwa bibi yako? Je, ungeona aibu kusimama kanisani na kuisoma wakati kuna wanawake, na kuna watoto, na bibi yako, na je, ungeona aibu kuwasomea? Ikiwa jibu ni ndiyo, kuna kitu kinachopaswa kubadilika.

Kanuni ya msingi ya kidole gumba. Sawa, kwa hivyo, huko Ghana, mtu huyu mmoja alikuwa Mghana, na alikuwa akiniambia kwamba katika kabila lake, kwa lugha yake, tuseme kwamba mfalme alikufa usiku, na kisha siku iliyofuata, kila mtu anasambaza habari hizi, na wanasema mfalme amesafiri. Kwa nini? Na sema tu mfalme amesafiri.

Husemi ni wapi ila unasema mfalme amesafiri, na hiyo ni tashtiti kwa mfalme amefariki. Ukisema waziwazi mfalme amefariki, watu walio karibu nawe watakuua papo hapo. Unamdharau sana mfalme huyo.

Kwa kusema hivyo kwa lugha chafu, alikufa. Je, tuna kitu kama hicho kwa Kiingereza? Hakika, tunacho. Alifariki, akaenda kuwa na Bwana, alifariki, hayupo tena pamoja nasi.

Tunafanya vivyo hivyo, kwa sababu tunataka kumheshimu mtu huyu aliyekufa, na tunataka kutumia lugha inayofaa na yenye heshima. Kwa hivyo, wanafunzi wangu wananiuliza, vipi kama mfalme kweli alisafiri? Naam, basi unasema mfalme alienda kwenye mji unaofuata pale. Hiyo ni tofauti na msemo halisi, mfalme amesafiri.

Kwa Kiswahili, maneno ya tashfa, nahitaji kujisaidia, au nina hitaji unaweza kufupisha na kusema Nina hitaji, inamaanisha nahitaji kwenda bafuni. Tena, nilichosema hivi punde ni nahau, ni tashfa kwa Kiingereza. Ninahitaji kwenda bafuni.

Na leo, imekuwa kawaida zaidi kwa watu kusema moja kwa moja wanachotaka kufanya bafuni, na inanifanya niwe na wazimu. Sitaki kujua hilo, usiniambie hilo. Kwa hivyo, unasema, samahani, ninahitaji kujisamehe.

Sawa, najua utakachofanya, huna haja ya kuniambia. TMI, taarifa nyingi sana ; usiniambie hilo. Sema tu, choo chako kiko wapi, au chochote kile?

Sawa, kwa hivyo, nina hitaji, na wao wana mahitaji mawili, kwa njia, wana mahitaji madogo na makubwa. Sawa, ndio hivyo. Kwa hivyo, mambo mara nyingi huepukwa.

Kazi za mwili ni mojawapo ya mambo makuu. Kufa ndio jambo kuu jinsi ya kumrejelea mtu aliyekufa baada ya kufa.

Mahusiano ya karibu kati ya wanandoa. Kazi za wanawake, na uzazi wa wanawake, na yote hayo yanayohusiana na hayo. Mambo hayo yote yanaweza kuwa ya kukera kwa tamaduni zingine, na unahitaji kuwa mwangalifu sana katika jinsi unavyotafsiri hilo.

Kwa hivyo, katika utamaduni wa Orma, sio tu kwamba wana maneno ya kufurahisha, lakini wanaume hawaruhusiwi kutumia lugha kuhusu kujifungua mbele ya wanawake. Kwa hivyo, hawawezi kusema, ndio, tulimpeleka mke wangu hospitalini, kisha akajifungua mtoto, na wakakata kitovu, na baada ya hapo ikawa hivyo, na huzungumzii hilo kati ya jinsia. Kwa kweli, ikiwa wanawake watakamata mwanaume akisema mambo kama hayo mbele yao, watamfikisha kwa wazee, naye atatozwa faini.

Kwa nini? Kwa sababu alivunja kanuni za kitamaduni za kuzungumza kuhusu mambo haya ambayo si ya eneo lake. Je, unaweza kuzungumza kuhusu hilo na wanaume? Ndiyo. Je, unaweza kuzungumza kuhusu ng'ombe anayezaa, au mbuzi anayezaa? Ndiyo.

Siwezi kuzungumzia wanawake. Kwa hivyo, hiyo ni amri kali sana dhidi ya lugha kama hiyo. Sawa, kwa hivyo, hatuwezi kusema, sawa, ni sawa katika utamaduni wangu, inapaswa kuwa sawa katika hiyo.

Sio hivyo kila wakati. Kwa hivyo, hatuwezi kusema kwa njia ya moja kwa moja. Hatuwezi kusema kama wakati mwingine imeandikwa katika maandishi.

Kwa hivyo, tunahitaji kuwa waangalifu kuangalia jamii ya lugha lengwa, na kuona kama yaliyo katika Biblia ni ya kukera. Sasa, kulikuwa na mradi huu mmoja wa tafsiri uliokuwa ukiendelea, na walikuwa na mwanamke ambaye alikuwa akifanya kazi kama mshauri wa tafsiri kwao, akiwasaidia kufanya kazi katika tafsiri yao, na walikuwa na moja ya vifungu hivi ambavyo vilikuwa nyeti kidogo, na vilishughulikia mambo ya wanawake. Kwa hivyo, waliwapata baadhi ya wanaume wa eneo hilo, na walitaka kuwasomea tafsiri hiyo, na kisha wanaume wa eneo hilo wangesema, sawa, hii ni wazi, hiyo si wazi, chochote kile.

Tulizungumzia kuhusu mchakato wa kupata maoni kuhusu tafsiri yako hapo awali. Kwa hivyo, wanaume walioingia chumbani walimuuliza mshauri, samahani, tafadhali anaweza kuondoka? Hatuwezi kuzungumza kuhusu hili naye chumbani. Kwa hivyo, ilibidi atoke nje, nao wakazungumza kuhusu hilo, na wakapata njia nzuri zaidi ya kusema kile walichohitaji kusema ambacho ni sawa kusema katika kundi mchanganyiko na popote pale, na kanisani.

Walifikia msemo sahihi, lakini hawakuweza hata kuzungumzia mada hiyo naye chumbani. Ilikuwa aibu sana kwao. Haya basi.

Kwa hivyo, hatuwezi kusema tu, si tatizo katika utamaduni wangu. Sioni kwa nini ni tatizo katika utamaduni wa mtu mwingine. Naam, kwa sababu sisi sio wa tamaduni hizo, na hatuelewi kweli, na haya ni mambo ya ndani kabisa. Haya si mambo madogo kwao.

Na nini kingetokea kama tungekuwa na mambo kama hayo ndani? Ingeathiri kukubalika. Watasema, hiki ni kitabu cha kipuuzi, na hatutaki kukisoma. Kwa hivyo, tunapaswa kuwa waangalifu sana, na ndiyo maana tunapaswa kuweka usawa katika usahihi, uelewa, uwazi, na lugha asilia.

Tunapaswa kuweka mambo hayo yote pamoja na kukubalika. Kwa hivyo, ikiwa watu wa eneo hilo watasema hapana, basi si hapana. Ni tafsiri yao.

Mwisho wa siku, ikiwa sisi ni watu wa nje tunaofanya kazi nao, tutaondoka, nao wataachwa na Biblia yao. Na kwa hivyo, tunahitaji kuwajumuisha katika mchakato huo, na tufuate mwongozo wao katika visa kama hivyo vya lugha ya mfano au maneno ya kufurutubisha. Sawa, sasa, maneno ya kufurutubisha katika Biblia.

Je, hatupendi hili tu? Sawa, 1 Samweli 24:3, Sauli aliingia pangoni na kufunika miguu yake. Kwa hivyo, je, hili lilikuwa hitaji dogo, au hili lilikuwa hitaji kubwa? Ukiwa hapo kwa muda wowote, kuna uwezekano mkubwa ni hitaji kubwa. Na ukifikiria kuva

majoho, na majoho yakishuka hadi magotini mwako, nini kitatokea unapochuchumaa? Nguo zako zinafunika miguu yako, kisha unaendelea.

Kwa hivyo, hii ni tafsida ya hitaji kubwa. Tuna tafsida ile ile, na kisha nyingine inaongezwa. Kwa hivyo, Ehudi, mtu anayetumia mkono wa kushoto, anaingia kumwona Mfalme Egloni, au mfalme wa Egloni, na anamuua mtu huyo, sivyo? Kisha anafunga mlango na kutoroka, na watu ambao ni watumishi wake wanajaribu kumfikia mfalme, lakini mlango umefungwa.

Na wanasema, oh, labda yuko kwenye chumba baridi, euphemism. Labda anafunika miguu yake, euphemism. Kwa hivyo, euphemism mbili katika sentensi moja, katika kifungu kimoja, kwa kweli.

Labda anafunika miguu yake katika chumba chenye baridi. Kama ilivyotokea, alikuwa amekufa, kwa hivyo, sawa. Lakini hiyo ni tashfa katika Biblia.

Sasa, NASB, wanafanya nini? Walisema alikuwa akijisaidia tu, ambayo ni tashfa. Kwa hivyo, unatafsiri tashfa kwa tashfa katika utamaduni huo na lugha hiyo. Kwa njia hiyo, sote tunajua hatuhitaji kujua alichokuwa akifanya.

Kujituliza kunatosha, na unaweza kujaza nafasi zilizo wazi mwenyewe. Adamu alimjua mkewe. Unawezaje kusema hivyo kwa njia nzuri? Unawezaje kusema hivyo kwa njia ya tashfa inayokubalika? Niliona toleo moja la kisasa likisema alikuwa na uhusiano wa kimapenzi na mkewe, nami nikafa tu.

Wangewezaje kutaka kujumuisha hilo katika maandiko yao? Sawa, kwa hivyo, tunatafsiri kitabu cha Mwanzo kwa Orma, na tukafikia hili, na mtafsiri wangu akasema, loo, tuna usemi huu, kumjua mwanamke. Na kwa hivyo, sawa, tunauweka hapo, kisha nikaenda na kuwauliza watu wengine, sawa, hii ina maana gani? Nao wakasema, loo, tunatumia hilo, kwa kawaida tunatumia hilo wakati ni uzinzi, kwamba alitoka nje na alimjua mwanamke huyo mwingine pale. Nami nikasema, oh Mungu wangu, tuna tatizo.

Hatuwezi kutumia hilo kwa sababu hilo linasikika kama hajaoa Eve, au angalau inasikika kuwa vigumu kusema alikuwa na uhusiano wa kimapenzi na mkewe. Hilo halina maana hata kidogo. Kwa hivyo, ilibidi tuseme jambo lingine, na nadhani tuliishia kusema walilala pamoja.

Alilala na mkewe, naye akapata mimba. Na tunaweza kujaza nafasi zilizo wazi, kwa hivyo lugha ya tashtiti haizuii uelewa sahihi kueleweka na wasomaji. Kwa hivyo, ilibidi tuwe waangalifu sana.

Tulidhani, oh, kuna neno hapana, limetumika kwa Kiebrania, neno hapana, limetumika kwa Orma, uhusiano wa mtu mmoja na mmoja, samahani, haifanyi kazi.

Sawa, hii ni Biblia ya Mtandaoni. Sasa, mwanamume huyo alikuwa na uhusiano wa kimapenzi na mkewe.

Unafikiri nini? Ni bora zaidi kuliko baadhi ya zingine. Sawa, kwa hivyo tunatumia lugha lengwa ya tafsida ili kuwasilisha zile za kibiblia. Pia tunatumia nahau na tafsida za lugha lengwa, hata kama maandishi ya kibiblia yanasema kwa njia iliyo wazi.

Tunarekebisha hilo, na tunataka kufanya tuwezavyo ili likubalike kwa watu wa eneo hilo. Kwa hivyo, unakumbuka tulizungumza kuhusu Ruthu siku nyingine, na tulizungumza kuhusu Ruthu kwenda kwa Boazi, na Ruthu akamwambia Boazi, nyoosha mabawa yako juu yangu kwa sababu wewe ni mlinzi wangu, wewe ni mkombozi wangu. Mojawapo ya tafsiri si chafu, lakini inasema hivi: Nioe, nataka unioe.

Sawa, kwa hivyo, unakumbuka tulizungumzia kuhusu tamaduni zenye muktadha wa hali ya juu na tamaduni zenye muktadha wa chini? Katika tamaduni za Mashariki tunazoishi nazo, na mara nyingi tafsiri za Biblia hufanywa katika ulimwengu wa Mashariki, hazisemi chochote moja kwa moja. Wako makini sana kusema kwa njia ya kuzunguka, kila kitu. Na kama nilivyotoa mfano katika moja ya mazungumzo mengine kuhusu mke wangu, hakutaka kuniuliza moja kwa moja, tafadhali nipikie chai, kwa hivyo alitumia ombi hili lililodokezwa, nataka chai, au niko tayari kunywa chai, sivyo? Kwa hivyo, inaonekana kama, angalau uzoefu wangu na mke wangu na wanawake wengine, kwamba huwa wanazungumzia mambo ili yawe laini zaidi.

Na una utamaduni wa hali ya juu ambapo wanazungumzia mambo. Ruth hangesema, Nioe, moja kwa moja. Nina shaka sana na hilo.

Kwa hivyo, je, hiyo ni tafsiri nzuri? Sidhani kama inachora picha ya hali halisi katika muktadha huo wa kitamaduni. Na hii ndiyo sababu utamaduni ni muhimu sana, na hii ndiyo sababu lugha na utamaduni vinaungana, hasa katika matumizi haya ya mfano. Kwa hivyo, tunahitaji kuwa waangalifu.

Hapa kuna moja ya masuala tunayohitaji kufikiria katika uendeshaji wa kimataifa wa tafsiri ya Biblia. Wakati watu kutoka lugha nyingine ambao hawazungumzi Kiingereza wanataka kurejelea maandishi ya Kiingereza ili kusema, sawa, Kiingereza kinasema nini? Wanatumia tafsiri hizi za kisasa kama miongozo, na tafsiri hizi za kisasa hazikuandikwa kwa ajili yao. Ziliandikwa kwa ajili ya, kwa mfano, tafsiri ya Habari Njema, ambayo iliandikwa kwa ajili ya Wamarekani Kaskazini.

Hadhira yake, mwandishi wa hilo, ilikuwa Wamarekani Kaskazini, na kwa hivyo anajaribu kuoanisha kitu kinachowafaa. Haifai tamaduni hizi zingine. Kwa hivyo, tunahitaji kuwa waangalifu sana tunapoangalia tafsiri hizi za kisasa kwamba hatuchukui msemu huu wa Kiingereza, wewe ni mboni ya jicho langu, kwa watu ambao hata hawana maapulo, na kisha kujaribu kutafsiri hilo kwa lugha nyingine.

Naam, ndivyo Waingereza wanavyosema. Kwa hivyo, ndivyo ilivyo sahihi. Kwa hivyo, tufanye hivyo.

Kwa hivyo, masuala haya yote yanahusiana, na tunapaswa kuwa waangalifu sana tunapotafsiri. Tutafikia tamathali zingine katika hotuba yetu ijayo. Asante.

Huyu ni Dkt. George Payton na mafundisho yake kuhusu tafsiri ya Biblia. Huu ni kipindi cha 13, Changamoto katika Tafsiri na Mawasiliano, Masuala ya Lugha, Sehemu ya 2, Mifano ya Usemi.